

Warto wiedzieć: J jak język migowy

Data publikacji: 11.11.2021 8:00

Na czym polega język migowy? Gdzie powinno się go stosować? Czym się różni polski język migowy od systemu językowo-migowego? Gdzie powinien być tłumacz języka migowego? Czy zastanawialiśmy się kiedyś nad odpowiedzią na takie pytania?

Język migowy na Przystanku Woodstock. Fot: Autorstwa Ralf Lotys (Sicherlich), CC BY 4.0,

Najprościej mówiąc język migowy jest dla osób głuchych, zwłaszcza od urodzenia, ponieważ jest to ich naturalny, pierwszy język służący komunikacji. Przy okazji, to właśnie dlatego nie używa się określenia „głuchoniemy”, ponieważ osoby głuche wcale nieme nie są. Mają przecież swój język, to język polski jest dla nich językiem obcym.

W Polsce istnieją dwie podstawowe odmiany tego języka: polski język migowy (PJM) i system językowo-migowy (SJM). To tym ważniejsze, że osoby komunikujące się PJM i SJM mogą mieć problemy z wzajemnym zrozumieniem.

PJM jest językiem naturalnym, tworzonym przez osoby głuche w taki sposób, w jaki tworzyły się jakiegokolwiek inne języki. Istnieje od co najmniej 200 lat i cały czas się zmienia, rozwija. Ma swoją leksykę i gramatykę, bardzo różną od mówionego języka polskiego. Najważniejsza jest jego wizualno-przestrzenna budowa. Nie są to jedynie ruchy dłoni, jak się powszechnie uważa. Równie istotne są ruchy ciała, tułowia, rozbudowana mimika, wykorzystanie przestrzeni. Z tych form wizualnych buduje się swego rodzaju obraz, wizualizację tego, co chce się przekazać. Jedynie więc połączenie tych wszystkich elementów umożliwia poprawną komunikację, a brak jednego z nich może wręcz zmienić znaczenie.

SJM nie jest naturalnym językiem, lecz został od podstaw stworzony w latach 60. XX wieku na podobieństwo języka polskiego. Składa się z wypowiedzianych słów oraz ze znaków języka migowego i znaków, które zostały wymyślone „pod” gramatykę języka polskiego, którą SJM odtwarza. Polega więc na mieszaniu znaków wizualnych z gramatyką języka mówionego. W dużym uproszczeniu: są to tylko znaki (bez np. mimiki) ułożone w zdania zgodnie z szykiem gramatycznym mówionego języka polskiego. Wypowiedzianym słowom towarzyszą ich migowe odpowiedniki. Dlatego ten język jest łatwiejszy dla osób słyszących, może jednak nie spełnić swojej roli, czyli... nie przydać się w komunikacji z osobą głuchą.

Język migowy (PJM) jest pełnoprawnym językiem, można nim przekazać każdą treść. Pozwala więc osobom głuchym swobodnie się komunikować między sobą i – poprzez tłumaczy – z osobami słyszącymi. Język migowy tworzy odrębną kulturę, tożsamość.

Zgodnie z Ustawą o języku migowym i innych środkach komunikowania się osoba głucha ma prawo do „swobodnego korzystania z wybranej formy komunikowania się”, a do umożliwienia kontaktu z pomocą tłumacza języka migowego zobowiązane są: organy administracji publicznej, podmioty lecznicze, jednostki Policji, Państwowej Straży Pożarnej i straże miejskie oraz jednostki ochotnicze działające w tych obszarach.

Miejmy szacunek do osób głuchych. Jeśli chcemy się skomunikować z osobą głuchą, a nie znamy języka migowego, zadbajmy o obecność tłumacza. Może być online, nie ma to znaczenia. Nie zbywajmy tych osób lub nie uważajmy, że kartka i długopis wszystko rozwiążą.

AK, www.